

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA NOVEMBAR 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu sproveden je inspekcijski nadzor u skladu sa Godišnjim planom službene kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom, pri čemu je predmet kontrole određivan prema procjeni riika u odnosu na djelatnost koja se obavlja u određenoj vrsti objekata. Poseban akcenat je dat na kontrolu sprovođenja propisanih zahtjeva higijene, bezbjednosti hrane i informisanja potrošača o hrani.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, opšta senzorna svojstva, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr.

U novembru je vršeno uzmanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloskih rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 198 objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom. U kontrolisanim objektima najčešće utvrđivane nepravilnosti su se odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti, inspektori su preduzeli 74 upravne mjere i to:

- 18 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 2 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane;
- 3 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 41 ukaz o otklanjanju manjih nedostataka za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- Izdato je 9 prekršajnih naloga (2.650 eura);
- Pokrenut je 1 prekršajni postupak.

Izvršeno je 27 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U novembru 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 1150 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 365 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti uzeto je 238 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeta su 24 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 20,7% pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 6,5 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 1148 rješenje o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 365 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom novembra od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 2 pošiljke hrane u ukupnoj količini od 5.710 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti.

Broj	Datum	Fizički pregled/laboratorijska analiza	Proizvod	Količina/kg	NEUSAGLAŠENOST	MDK	MDK
						mg/kg-ppm nađena	mg/kg-ppm dozvoljena
1	08.11.2019	Laboratorijska analiza	Prezla	1,500.00	Bezbjednost Deoksinivalenol	636	500
2	25.11.2019	Laboratorijska analiza	Feferoni slatki	4,210.00	Bezbjednost Benzoeva kiselina	162	Ne smije biti

Postupanje po inicijativama

U novembru mjesecu Inspekciji za hranu je podnijeto 25 inicijativa/ prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u novembru mjesecu vršili inspeksijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje i prometom životinja.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršen je ukupno 1432 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 316 pregleda.

Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja (68), kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima (goveda, ovce, koze i svinje) (134); 3 kontrole rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova, 6 kontrola o ispunjenosti

uslova za smještaj životinja u karantinu, 135 kontrola sprovođenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja – vakcinacija protiv bolesti plavog jezika, kvrgave kože goveda i vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (12); donijeto je 6 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja, 5 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno 5 kontrolnih pregleda nakon naloženih mjera i radnji i 22 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 5 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 6 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 3 rješenja o otklanjanju nepravilnosti kod držaoca životinja;
- 2 ukaza;
- 1 prekršajni nalog izdat je uvozniku živih životinja zbog nepoštovanja zakonskih obaveza prilikom prometovanja životinja nakon završenog karantiniranja;
- 1 prekršajni nalog izdat je veterinarskoj ambulanti zbog nesprovođenja propisanih mjera u karantinu.

Prilikom sprovođenja upravnih mjera radi suzbijanja i iskorenjivanja zaraznih bolesti, u novembru mjesecu izvršeno je uništenje dvije divlje svinje nakon laboratorijske potvrde ispitivanih uzorka i potvrđenog nalaza *Trichinella spiralis*, na registrovanom gazdinstvu izvršeno je uništenje 1750 koka nosilja kod kojih je potvrđena *Salmonella enteritidis* kao i 28.800 konzumnih jaja stavljenih van prometa nakon utvrđivanja salmonele u ovom jatu.

Tokom novembra, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima, uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma i monitoringa listerije, monitoringa kontaminenata kao i uzorkovanje sira na gazdinstvima kod registrovanih poljoprivrednih proizvođača.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u novembru 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijским mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1070 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 761 pošiljke živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 761 rješenje o stavljanju u slobodan promet.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost, kvalitet), uzeto je 146 uzorka. Laboratorijski je ispitano 19,18% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tokom novembra nije bilo nebezbednih pošiljki koje podliježu nadzoru veterinarske granične inspekcije.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspeksijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 234 pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (234 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom novembra izvršen je pregled i izdato je ukupno 75 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U novembru mjesecu veterinarskoj inspekciji je podneseno 16 inicijativa /prijava koje su se, u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u novembru vršili inspeksijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminanata u hrani (kadmijum). Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja naročito u skladištima kako sjemenskog tako i merkantilnog krompira u cilju utvrđivanja štetnih organizama: *Epitrix*, *Ralstonia solonace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, *Erwinia*, CTV virusa, vršena je i kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 85 inspekcijskih pregleda.

Broj inspekcijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja - 28;
- zakona o sadnom materijalu - 15;
- zakona o sjemenskom materijalu - 14;
- zakona o sredstvima za ishranu bilja - 9;
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja – 8; i
- zakona o bezbjednosti hrane - 11 pregleda.

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 29 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u novembru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

U novembru je fitosanitarna inspekcija je izvršila pregled ukupno 1740 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 1101 pošiljki pri uvozu,
- 65 pošiljki u provozu,
- 77 pošiljki za reexport,
- 477 pošiljki za izvoz; i
- 8 ovjera carinskih deklaracija,

a izdato je 6 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 6 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 267 uzoraka pri uvozu od čega je za 5 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U novembru je uzorkovano i laboratorijski ispitano 24,25 % pošiljki iz uvoza.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova na: *Phytophthora ramorum*, *Xylella fastidiosa*, *Ralstonia solanacearum*, *Erwinia*, *GMO* svi su bili negativni.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima:

- **zabranjen je uvoz:** 4 pošiljke paprika u količini od 18.718,00 kg, 2 pošiljke brašna u količini od 38.500,00 kg;
- **uništeno je:** 4 pošiljke banana u količini od 57.360,00 kg, 1 pošiljka drvenih paleta u količini od 37 kom i 1 pošiljka drvenih sanduka u količini od 31 kom.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	02.11.2019	banane	10.920,00	kvalitet	kvalitet	/	/
2.	04.11.2019	brašno	18.500,00	mikotoksini	deoksinivalenol	1245	750
3.	05.11.2019	paprika	4.025,00	pesticidi	chlorpyrifos	0,12	0,01
					propiconazol	0,05	0,01
4.	07.11.2019	paprika	4.629,00	pesticidi	methomyl	0,14	0,04
5.	09.11.2019	banane	21.960,00	kvalitet	kvalitet	/	/
6.	11.11.2019	paprika	3.532,00	pesticidi	tebufenpyrad	0,12	0,01
7.	18.11.2019	paprika	6.532,00	pesticidi	chlorpyrifos	0,05	0,01
8.	20.11.2019	banane	21.960,00	kvalitet	kvalitet	/	/
9.	25.11.2019	brašno	25.000,00	informisanje potrošača	informisanje potrošača	/	/
10.	27.11.2019	banane	2.520,00	kvalitet	kvalitet	/	/
11.	28.11.2019	palette	37 kom	štetni organizmi	štetni organizmi	/	/
12.	28.11.2019	drveni sanduci	31 kom	štetni organizmi	štetni organizmi	/	/

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 554 pošiljke i izdala: 477 fitosertifikata za izvoz: brašna, ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 77 fitosertifikata za reexport.